

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Jaap Meijer	Datum	21 januari 2025
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12959584
E-mail	jaap.meijer@utrecht.nl	Onderwerp	Uitvoeringsprogramma toezicht Wmo en Jeugd
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Wmo en Welzijn, Jeugd en Jeugdzorg

Geachte leden van de raad,

Het sociaal domein in Utrecht staat voor een grote uitdaging. Het aantal mensen dat zorg nodig heeft, blijft toenemen, terwijl de beschikbare middelen en het aantal zorgverleners beperkt zijn. Tegelijkertijd zien we dat er misbruik wordt gemaakt van het zorgsysteem door partijen met verkeerde motieven. Dit vraagt om een steviger beleid op het gebied van toezicht en handhaving.

We willen dat de mensen die zorg nodig hebben, deze op de juiste manier ontvangen. Dit is niet alleen in het belang van de zorgontvangers, maar ook onze financiële gezondheid en de stad Utrecht als geheel. Misbruik ondermijnt het zorgsysteem en vergroot het risico dat de sector in de greep van criminelen komt.

De beleidsnota 'Samen Leven en Samen Zorgen' 2024-2034 beschrijft hoe we de Wmo-opgaven aanpakken met het Utrechts sturingsmodel. Het uitvoeringsprogramma toezicht versterkt de kaders en stuurt op kwaliteit en rechtmatigheid, en geldt zowel voor de Wmo als de Jeugdwet. Hoewel de juridische kaders tussen beide wettelijke domeinen verschillen, streven we naar vergelijkbaar toezicht en handhaving.

Uitvoeringsprogramma toezicht Wmo en Jeugd (2025 – 2027)

Met het uitvoeringsprogramma Toezicht (Wmo en Jeugdwet) kiezen wij voor een aanpak die inwoners beschermt tegen ondermaatse kwaliteit, discontinuïteit, fraude en ondermijning van zorg. Deze aanpak is gewogen op effectiviteit, efficiëntie en draagvlak, en houdt rekening met de financiële context van de gemeente Utrecht. Hoewel toezicht niet alle risico's kan oplossen, kiezen wij voor een verdubbeling van de toezichtscapaciteit, omdat investeringen in toezicht noodzakelijk zijn.

Het uitvoeringsprogramma heeft als scope zowel toezicht op kwaliteit als rechtmatigheid. Toezicht op rechtmatigheid gaat ook over de aanpak van ondermijning in de zorg. Deze aanpak is integraal

vormgegeven tussen dit uitvoeringsprogramma en het programma Grenzen Stellen Perspectief Bieden.

Binnen de juridische context is van belang te benoemen dat effectief toezicht samenhangt en afhangt van veel externe partijen. Dat hun inzet niet onder de regie van de gemeente plaatsvindt, maar dat er sprake kan zijn van wederzijdse samenwerking en mogelijke afhankelijkheid. In het uitvoeringsprogramma is er dan ook aandacht voor het versterken van dit netwerk.

Beoogd effect

Het uitvoeringsprogramma leidt tot een situatie waarin we structureel, consequent en transparant toezicht houden op kwaliteit, incidenten- en calamiteiten (Wmo) en rechtmatigheid (Wmo en Jeugdwet). Door voldoende capaciteit, heldere regelgeving en contractuele voorwaarden, en een passende organisatorische inrichting, kunnen we zowel reactief als proactief toezicht houden. Daarmee kunnen meldingen laagdrempelig worden gedaan, grondig worden onderzocht en er wordt gehandhaafd. Dit verhoogt de kwaliteit van de zorg en ondersteuning en voorkomt verspilling van zorggelden, zowel in termen van efficiëntie als effectiviteit. Bovendien heeft dit een preventieve werking. We hebben signalen en risico's van criminaliteit en ondermijning tijdig in beeld en handelen hiernaar met onderzoek en handhaving.

Indirect draagt dit uitvoeringsprogramma er aan bij dat het vertrouwen in, en solidariteit met het zorgstelsel van de stad Utrecht behouden blijft.

Belangrijkste keuzes

We investeren in 'de basis op orde', waarmee we bedoelen dat de beleidsmatige en contractuele voorwaarden voor adequaat toezicht en handhaven aanwezig zijn. Daarnaast richten we ons op preventie, door niet-integere zorgorganisaties de toegang tot ons stelsel zoveel mogelijk te ontfangen. Ook richten we ons op het laagdrempeliger melden van zorgen rondom kwaliteit en rechtmatigheid en het vollediger en gestructureerder in kaart krijgen van signalen en risico's. De totale capaciteit voor toezicht wordt verdubbeld:

- Voor bestaande toezichtfuncties breiden we de huidige capaciteit uit en de beleidsmatige en contractuele basis voor toezicht wordt verder verstevigd.
- We voegen de functie van toezichthouder rechtmatigheid op Zorg in Natura toe. Deze toezichthouder houdt zich signaalgestuurd en proactief bezig met de rechtmatigheid van Wmo- en Jeugdhulpvoorzieningen.
- Daarnaast creëren we de functie van analist, die in samenwerking met de toezichthouder, risico's en signalen van onrechtmatigheid, fraude en ondermijning in kaart brengt. Deze functie vormt een brugfunctie tussen toezicht en de aanpak van ondermijning in de zorg.
- We centraliseren meldpunten zoveel mogelijk, zodat inwoners op één plek hun zorgen (denk aan ondermaatse kwaliteit of vermoedens van fraude) over hun ondersteuning kwijt kunnen.

Tot slot gaan we op basis van onderzoeksrapporten vaker en strikter handhaven en kiezen we voor een zo centraal mogelijk georganiseerde en onafhankelijke positionering van de toezichtfunctie.

Monitoring

We informeren uw raad eind 2026 over de voortgang en de tussenevaluatie, aan de hand van de opgenomen KPI's. Op basis van deze evaluatie wordt bepaald of het uitvoeringsprogramma op bepaalde onderdelen nader aangescherpt en/of aangepast moet worden.

Eind 2027 vindt de eindevaluatie plaats. Hierbij worden de resultaten van de eerdere metingen en tussenevaluatie meegenomen om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de effectiviteit van het huidige beleid en de benodigde aanpassingen voor de toekomst.

Mochten specifieke onderzoeken in het kader van het toezicht op de Wmo en de Jeugdwet daartoe aanleiding geven, dan wordt uw raad daar nader over geïnformeerd.

De komende periode blijven we betrokken bij landelijke ontwikkelingen op het vlak van toezicht. We zullen hierin ook benadrukken dat, naast de beleidsmatige veranderingen, het vormgeven van professioneel toezicht om meer middelen vanuit het Rijk vraagt.

We nodigen u binnenkort uit voor een technische bijeenkomst om meer toelichting te geven op het toezicht. Daarin hebben we aandacht voor de samenhang met de aanpak van ondermijning in de zorg.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,